

שנהיה יהודים של שמחת תורה

Category: חגים, שמחת תורה

יהודים רבים נוהרים לבתי הכנסת ביום כיפור. כשזו להם החוויה היהודית היחידה בשנה נותרים זיכרונות פחות נעימים. בשמחת תורה האווירה אחרת: אומרים 'לחיים', שרים ושמחים, ונשאר טעם טוב בפה. נלמד מדוד המלך כיצד עבד את ה' מתוך שמחה גדולה, וגם לא התבייש לרקוד בהתלהבות "כאחד הריקים" [1]

שמחת תורה בימי הקומוניזם

יום כיפור הוא היום שבו באים לבית הכנסת המוני יהודים, וגם כאלה שכף רגלם לא דורכת על סף ביהכ"נ יבואו ביום כיפור ל'כל נדרי', יזכור או תפילת נעילה. כך זה בארץ ישראל או בארצות הברית.

לעומת זאת ברוסיה במשך שבעים שנות הקומוניזם, לא היו באים המוני יהודים לביהכ"נ. בשנים ההם יהודי פחד להזדהות כיהודי ובוודאי לא השתתף בשום טקס דתי, משום שאם היה מתגלה הוא היה במקרה הטוב 'רק' מאבד את מקום עבודתו, שכן הכל היה שייך שם לממשלה, ואם הוא מפוטר ממקום עבודה אחד, הוא לא יכול לחפש עבודה במקום אחר, כי הכול שייך ל'בוס' אחד [2] הממשלה. ברגע שהוא נכנס לרשימה השחורה הוא אבוד, ואם הוא לא עובד אז הוא נחשב פריזיט, ועל כך לבד היה אפשר להכניס אותו לכלא [3]

ובכל זאת ביום אחד בשנה [4] בשמחת תורה [5] היו באים המוני יהודים לבתי הכנסת להזדהות עם עובדת היותם יהודים, והיו רוקדים בריש גלי ברחובות מוסקבה ולנינגראד וכו'.

לפני למעלה משלושים שנה (בשנת תשל"ו) בהתוועדות של א' דר"ח חשון שהייתה באמצע השבוע, הרבי פנה לפתע באמצע השירה אל הציבור ועשה סימן עם אצבעותיו לשרוק, וכמובן הרבה חסידים החלו לשרוק וב-770 התרבתה השמחה. היו שם צלמים שהנציחו את המראות בהם נראה הרבי מסמן לשרוק והתמונות הללו התפרסמו בעיתונות, וכמו תמיד היו כאלה שטענו שזה לא הולם, וזה מתאים רק לשוק, אבל לא בעיצומה של התוועדות בבית הכנסת.

כשדוד המלך יצא מהכלים

בפורים של אותה השנה הרבי התייחס לטענות הללו ואמר שזו איננה הנהגה חדשה, וכבר אצל הנביאים אנו מוצאים הנהגה מעין זו. בספר שמואל ב' (פ"ו פסוק י"ג) מסופר שדוד המלך העלה את ארון ברית ה' אשר בו היו לוחות הברית מבית עובד אדום הגיתי והוא העלה את זה לעיר דוד (שזוהי ירושלים העתיקה, ובשנים האחרונות גילו בחפירות הארכיאולוגיות את עיר דוד),

והיתה שם תהלוכה גדולה כמו שנוהגים לעשות בהכנסת ספר תורה, וכמובן המלך דוד הלך בראש התהלוכה "ודוד מכרכר בכל עוז לפני ה' ודוד וכל בית ישראל מעלים את ארון ה' בתרועה ובקול שופר, והיה ארון ה' בא עיר דוד ומיכל בת שאול נשקפה בעד החלון ותראה את המלך דוד מפזז ומכרכר לפני ה' ותיבז לו בלבה".

דוד רקד כמו שיהודי רוקד בשמחת תורה ויותר מזה, הוא פשוט יוצא מהכלים, שזה לא משהו שמתאים והולם למלך לעשות בפרהסיה ובציבור. מרוב שמחה דוד רקד כמו חסיד ולא כמו מלך. מיכל בת שאול שהיתה אשתו של דוד עמדה בחלון וראתה את כל התהלוכה ואת ההתנהגות ה'פראית' של דוד והיא לא אהבה את זה. כשדוד חזר הביתה אחרי כל המסיבה הגדולה ציפתה לו הפתעה, כמו לכל בעל יהודי כשהוא מגיע הביתה. במשרד הוא מלך, אבל כשהוא מגיע לביתו הוא מיד חוטף על הראש².

"וישב דוד לברך את ביתו ותצא מיכל בת שאול לקראת דוד ותאמר מה נכבד היום מלך ישראל אשר נגלה היום לעיני אמהות עבדיו כהגלות נגלות אחד הריקים". היא אמרה לו אתה התבזית לעיני כל העם כאחד הריקים. ככה לא מתנהג מלך. ומה עם קצת כבוד עצמי? היא פשוט נתנה לו על הראש³.

והמדרש מספר שמיכל אמרה לו: "של בית אבא היתה מלכות נעלה משלך חלילה להם אם נראה לאחד מהם פסת יד או פסת רגל מגולה כולהו היו מכובדין ממך" (רד"ק עה"פ), "ואתה עומד ומגלה לבושך כאחד הריקים" (במד"ר ד, כ).

מיכל אמרה לו, אני גדלתי בבית של מלכות ואני ראיתי איך מלך צריך לנהוג. אבי היה איש צנוע ביותר ותראה כיצד אתה מתנהג. ענה לה דוד: "ויאמר דוד אל מיכל לפני ה' אשר בחר בי מאביך ומכל ביתו לצות אותי נגיד על עם ה' על ישראל ושחקתי לפני ה'".

ממשיך המדרש ואומר: "אמר לה של בית אביך היו מניחין כבוד שמים ומתעסקין בכבוד עצמן, אבל אני מניח כבוד עצמי ומתעסק בכבוד קוני ומה שרקדתי וכרכרתי לפני ה' עשיתי לפי שכבדני ובחר בי מאביך וראוי לו שאקל עצמי לכבודו והייתי שפל בעיני לפניו לכל דבר, ואין זה קלון אלא כבוד" (רד"ק עה"פ).

מיכל היתה בתו של שאול המלך. שאול היה אדם רציני מאד ולפעמים יותר מדי רציני ועד שהיה מצב שהוא היה מדוכא וחיפשו מישהו שיוציא אותו מהעצבות ומהמרה שחורה שלו. ולכן הביאו את דוד שהיה איש שמח בעצם מהותו שינגן לפניו, וכל פעם ששאול היה נכנס לעצבות "ולקח דוד את הכנור ונגן בידו ורוח לשאול וטוב לו וסרה מעליו רוח הרעה" (שמואל ט"ז, כ"ג).

הרי לנו שני מלכים: אחד עבד את ה' מתוך רצינות ויראה והשני עבד את ה' מתוך שמחה, ובואו נראה מי הצליח יותר. שאול היתה לו הזדמנות להרוג את אגג מלך עמלק, אוסמא בין לאדן נפל לו לידיים והוא לא ניצל את ההזדמנות; דוד, לעומתו, נלחם בגוליית ולא פחד ממנו. דבר זה נבע מפני ששאול היה צנוע ונחבא אל הכלים עם כל המעלות ועד שהגמרא (במסכת יומא כב, ב)

אומרת "מפני מה לא נמשכה מלכות שאול מפני שלא היה בו שום דופי" [1] כל הזמן הוא היה עסוק בעצמו כמו שמובא במדרש דלעיל ולכן הוא עשה כל מיני חשבונות ובסופו של דבר לא עשה את מה שהיה צריך לעשות. לעומתו, דוד המלך לא חשב על עצמו ובמסירות נפש עשה מה שמוטל עליו, וה' היה בעזרו והוא הצליח והרג את גוליית.

שמחת תורה עם טעם של עוד

אפשר לחלק אותם כך: שאול היה יהודי של יום-כיפור, ודוד היה יהודי של שמחת-תורה. ביום כיפור אנחנו עסוקים בלכפר על עצמנו, עסוקים כל היום ב"אשמנו בגדנו", אנחנו חטאנו ואנחנו מבקשים סליחה, ושוב אנחנו מבקשים שנה טובה [2] עסוקים עם עצמנו. אבל השם של 'שמחת תורה' כבר מעיד על החג [3] זוהי שמחה של התורה, אתה בכלל לא חושב על עצמך, אלא עסוק בלשמוח עם התורה.

אחת הבעיות של דורנו היא שיהודים באים לביהכ"נ רק ביום-כיפור. כשיהודי כזה כבר זוכה והוא מגיע לבית הכנסת החוויה שלו היא תפילות ארוכות בלי סוף, ובנוסף לזה גם הדרשות הארוכות של הראב"י, ואת כל זה הוא עושה על בטן ריקה כי הוא צם. הזיכרונות שלו מבית הכנסת הם לאו דווקא זיכרונות נעימים ביותר [4] ולכן הוא לא רוצה לחזור שוב לביהכ"נ, אלא רק ביום כיפור הבא וחוזר חלילה [5]

אולם יהודי שבא לבית הכנסת בשמחת תורה הוא מגלה שאין תפילות ואין דרשות. יש הרבה אוכל, ובנוסף לזה יש הרבה 'לחיים', ריקודים ושמחה יהודית. ליהודי כזה נשאר טעם טוב בפה. ולכן בדורנו צריכים לדאוג שכל יהודי יבוא לבית הכנסת בשמחת תורה, ואז תהיה לו הרגשה טובה ונעימה והוא יהיה גאה ביהדותו!